

Mgr. Michaela Košťálová,
Významný přínos Míly Pačové – Krčmářové
a Prof. JUDr. Jana Krčmáře v oblasti výtvarných umění

Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta,
Ústav dějin křesťanského umění

Praha 2012/2014

oponenský posudek rigorózní práce

Jakkoliv téma posuzované práce spadá více do oblasti kulturněhistorické než „ryze“ uměleckohistorické, jde o problematiku zajímavou a hodnou hlubšího poznání. Autorka se podrobně zabývá působením pozoruhodné manželské dvojice, jejíž význam byl doposud nalézán v jiných oblastech než je výtvarné umění. Michaela Košťálová se zhostila svého tématu na jedné straně s pílí a heuristickou akribií, na druhé straně s až entuziastickou empatií, která místy stírá hranice mezi vypravěčským subjektem a objektem, o němž jest vyprávěno. Při kritickém respektování této zvláštnosti považuji za nutné vyzdvihnout zralý přístup autorky zejména k archivním pramenům, jejichž svědectví dokázala funkčně zapojit do kontextu své rozpravy.

Obsáhlou práci otevírá nástin života Míly Pačové–Krčmářové, na jedné straně snad až příliš psychologizující, na straně druhé však přinášející řadu nových dílčích informací. Autorka své líčení přesvědčivě zasadila do obecnějšího kontextu problematiky žen-umělkyní, jak ji podává současná historiografická literatura. Pozornost věnuje formování profilu Pačové jako výtvarnice a obšírně se zabývá jejími uměleckými kontakty včetně milostného vztahu s Janem Štursou. Po podrobném deskriptivním výkladu o malířském a kreslířském odkazu Míly Pačové přistoupila Michaela Košťálová ke zhodnocení jejího hereckého přínosu. Zde je zajímavá pasáž o spojení výtvarných děl z hereččiny ruky s konkrétními díly filmovými.

V další části se kandidátka obdobně důkladně zabývá osobností prof. Jana Krčmáře, významného českého právníka a politika a od roku 1928 manžela Pačové. Zde musím

smeknout především před skutečností, že Michaela Košťálová byla schopna se prokousat Krčmářovými *Paměťmi*, bezkonkurenčně nejnudnějším dílem české memoárové literatury 20. století. Vytěžila odtud mnoho zajímavých, byť hlavně parciálních poznatků zejména ke Krčmářově působnosti ve Společnosti vlasteneckých přátel umění. Faktografii týkající se Krčmářovy organizátorské a sběratelské činnosti (mj. kauza F. A. Borovského), kterou Michaela Košťálová poctivě dohledala v nejrůznějších zdrojích včetně úředních i osobních archivních fondů a článků rozptýlených v dobovém denním tisku, považuji za jeden z nejvýznamnějších přínosů předloženého textu. Závěrečné pasáže výkladové části práce jsou spíše doplňující, pojednávají mj. o výstavách výtvarných děl Míly Pačové a o různých aspektech společenského života manželského páru Krčmářových.

Katalog uměleckých děl Míly Pačové–Krčmářové, jenž tvoří nejvýznamnější přílohu práce, je sestaven systematicky a precizně. Jeho hodnotu relativizuje skutečnost, že autorka může řadu položek pouze registrovat, neboť díla ve správě Národního muzea jsou v současné době badatelům nepřístupná.

Po formální stránce nenalézám na rigorózní práci Michaely Košťálové závažnějších nedostatků. Poznámkový aparát je sjednocený a vhodně strukturovaný, práce má veškeré požadované obsahové náležitosti a její vnější úprava vyniká pečlivostí. Rovněž obrazová příloha byla dobře vybraná a sestavená. Nerozumím poněkud komplikovanému řazení závěrečného seznamu pramenů a literatury, doplněnému navíc „grafickým přehledem“ (s. 228) a v úvodu(!) práce též „mimořádným seznamem“ (s. 12), který obsahuje výhradně díla Michaely Košťálové, citovaná ještě jednou v závěrečné bibliografii.

Rigorózní práce Michaely Košťálové vyniká heuristickou důkladností a zajímavým jazykem. Autorka vzala v úvahu většinu připomínek, které jí byly sděleny při předchozí, neúspěšné obhajobě a svůj výstup přepracovala v jejich smyslu, což se pozitivně obrazilo zvláště na závěrečném katalogu díla Míly Pačové. Na druhé straně ke svým zdrojům poznání nepřistupuje autorka vždy s nutnou mírou kritičnosti. K hodnocení, nikoliv jen popisu působení Jana Krčmáře by asi bylo třeba přihlédnout i k jiným zdrojům, než jsou memoáry jeho samého a oslavné články u příležitosti životních jubileí. Rovněž herecké a zejména výtvarné dílo Míly Pačové by sneslo při posuzování větší odstup. Míliny karikatury jistě

představují, na rozdíl od většiny maleb, živý a bezprostřední materiál s pozoruhodnou vypovídací hodnotou, nicméně i s vysokou mírou zatížení dobovými konvencemi.

Protektorátní komedie *U pěti veverek* je jistě roztomilé konzumní dílko pro široké lidové vrstvy, jež i po letech potěší jak bodrou naivitou, tak standardně dobrými hereckými výkony. Přisuzovat mu ovšem hluboké umělecké kvality mj. proto, že se v něm mihnou dvě výtvarná díla Míly Pačové, jakkoliv tento poznatek je sám o sobě zajímavý, by asi bylo přehnané (s. 95–100). Ne vždy kritická práce s ego-dokumenty přivedla autorku místy na scesti, tak např. na s. 106, pozn. 265, kde se za autora československé a dnes české státní vlajky prohlašuje Jan Malypetr, a to pouze na základě vlastního tvrzení. U badatelky do té míry zasvěcené v dějinách pražských uměleckých institucí nemile překvapuje věta „Pražská Krasoumná jednota byla odpovědí na rozkol, který vznikl mezi Společností vlasteneckých přátel umění v Čechách a Akademií“ (s. 126). To samozřejmě není pravda a celou věc podrobně pojednal již František Roubík v roce 1936 (citaci jeho článku ostatně postrádám v bibliografii). Z drobnějších přehlédnutí upozorňuji na chybu v citaci na s. 236 („Šetelík“ místo správného „Šetlík“), to jsou však už jen detaily.

Předložená, přepracovaná rigorózní práce Michaely Košťálové nese řadu pozitivních rysů charakteristických pro případy, kdy se autor zmocní svého tématu s nadstandardním osobním zaujetím. Tento přístup mívá i svá negativa, a ani těch není text prost. Posuzovanou práci **doporučuji k obhajobě** a její konečné hodnocení činím závislým na průběhu této obhajoby.

V Praze, v lednu 2015

Prof. PhDr. Vít Vlnas, Ph.D.

